

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД

Одлуком Сената Универзитета „Унион“ бр. А 080-02/16 од 15.03.2016. године формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације мр Бруна Векарића: „Специфичности третмана ратних злочина у међународном и националном кривичном праву“ у саставу: проф. др Наташа Мрвић-Петровић, проф. др Виолета Беширевић и др Јован Ћирић. Након што је Комисија проучила поднету дисертацију и остале прилоге, приложене уз дисертацију, поднела је Сенату следећи

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат мр Бруно Векарић је докторску дисертацију пријавио 18.06.2013. године на Правном факултету Универзитета УНИОН у Београду. Кандидат је дипломирао на Правном факултету у Београду 1990. године, а магистирао на Правном факултету за привреду и правосудје Универзитета „Привредна академија“ у Новом Саду 2011. године. Тема докторске дисертације му је одобрена одлуком Сената Универзитета „УНИОН“ од 23.09.2013. године, а кандидат је дисертацију предао 09.03.2016. године.

Докторска дисертација „Специфичности третмана ратних злочина у међународном и националном кривичном праву“, кандидата мр Бруна Векарића, има укупно 353 стране и подељена је на 6 великих делова.

Први део дисертације јесу у ствари „Уводна разматрања и теоријски приступ“. Ту аутор говори о значају, предмету и циљевима истраживања; затим о методологији и структури дисертације; али и о ратним злочинима као предмету различитих грана права, под чиме се посебно говори о међународном кривичном праву, међународном јавном праву и међународном хуманитарном праву. Аутор у посебном одељку овог првог дела анализира и место ратних злочина у систему међународног кривичног права

Други део носи наслов „Третман кривичних дела ратних злочина у међународном хуманитарном и међународном кривичном праву“. У овом делу рада, мр Векарић најпре анализира водећа начела међународног хуманитарног права, као на пример принцип војне потребе, који се састоји у томе да је у оружаном сукобу допуштено предузимање само оних мера које су усмерене на слабљење војног потенцијала непријатеља и ништа више од тога. Ту је и принцип разликовања, који почива на ставу да зарађене стране морају да поштују разлике између бораца и цивилног становништва. Аутор анализира, између осталих и принципе пропорционалности, једнакости страна у сукобу, забране ношења сувишних повреда и непотребних патњи. У трећем одељку овог дела мр Векарић анализира Конвенцију о законима и обичајима сувоземног рата из 1907; затим „Хашки правилник“ из 1907, а исто тако, ту је и Хашка конвенција о заштити културних добара у случају оружаног сукоба из 1954. Четврти одељак је посвећен Женевској конвенцији за побољшање положаја рањеника и болесника у оружаном снагама у рату (1949), Женевској конвенцији за побољшање положаја рањеника, болесника и бродоломника у оружаном снагама на мору (1949), а ту је и Женевска конвенција о поступању са ратним заробљеницима, такђе из 1949, као и Женевска конвенција о заштити грађанских лица за време рата (1949). Ту су анализирани и допунски протоколи уз Женевске конвенције из 1977. У петом одељку, аутор посебно говори о Конвенцији о спречавању и кажњавању злочина геноцида из 1948. године, а такође и о Конвенцији о незастаревању ратних злочина и злочина против човечности из 1968. Шести одељак овог другог дела посвећен је правилима и статутима међународних кривичних судова као правним изворима инкриминације ратних злочина. Ту се говори о Нирнбершкој повељи, затим о Статутима Међународног кривичног суда за бившу Југославију, али исто тако и за Руанду, за Сијера Леоне, за

Камбоџу, за Источни Тимор, за Либан, а аутор говори и о Одељењу за ратне злочине Суда Босне и Херцеговине. Кандидат посебно разматра Статут Сталног Међународног кривичног суда, а у посебним одељцима анализирано је међународно обичајно право које је извор инкриминације ратних злочина.

Трећи део ове дисертације носи наслов „**Кривична дела ратних злочина у Кривичном праву Србије**“ и он је такође подељен на неколико одељака. У првом се анализирају одредбе Устава Србије у погледу ратних злочина, а у посебном одељку се анализирају специфична обележја свих посебних, појединачних кривичних дела из КЗ Србије: геноцид, злочин против човечности; ратни злочин против цивилног становништва; ратни злочини против ратних заробљеника, организовање и подстицање на извршење геноцида и ратних злочина; употреба недозвољених средстава борбе; повреда парламентарара, уништавање културних добара; агресиван рат, итд. Свако од ових кривичних дела анализирано је и са становишта радње извршења и са становишта последице, облика виности, итд. Векарић даје и критички осврт на материјално кривично законодавство Србије у погледу ратних злочина, где се посебно говори и о потреби инкриминације јавног порицања ратних злочина.

Четврти део дисертације носи наслов „**Специфичности видова кривичне одговорности и примене неких кривичноправних начела и института з материји ратних злочина**“. Осим уводног одељка који се односи на специфичности у примени начела законитости, централни одељци овог дела докторске тезе односе се на две доктрине. То су доктрина „Командне одговорности“ и доктрина „Удруженог злочиначког подухвата“. Кандидат анализира појам, елементе и кривичноправну природу, те историјску еволуцију ових доктрина, односно модерна схватања. Векарић, када је реч о командној одговорности анализира и допунски протокол I уз Женевску конвенцију из 1949., затим третман командне одговорности у Римском статуту, рецепцију у јуриспруденцији Србије, односно ставове јудикатуре у Србији, док код „Удруженог злочиначког подухвата“, Векарић обраћа посебну пажњу на дистинкцију између саизвршилаштва, саучесништва и тзв. УЗП-а. Дата су и појашњења неких субјективних и објективних елемената УЗП-а, анализирана је материја саучесништва у Римском стауту, дат је приказ ставова о овом питању у домаћој и иностраној јуриспруденцији, те на крају и критички осврт на читаву доктрину „Удруженог злочиначког подухвата“. Трећи одељак тиче се специфичности основа за искључење и кривичне одговорности у погледу ратних злочина. Овај несумњиво значајан одељак говори о нужној одбрани, крајњој нужди, принуди, наредби претпостављеног, неурачунљивости и смањеној урачунљивости, стварној и правној заблуди, *actiones liberae in causa*, војној потреби, итд. У овом одељку кандидат говори о специфичностима ратних злочина у погледу института застаревања, а у петом одељку реч је о ратним злочинима и начелу *ne bis in idem*, на основу чега се заиста може рећи да читав овај део тезе чини једну заокружену, специфичну целину, посебан део.

Петом делу докторске дисертације Бруно Векарић је дао наслов „**Посебности кривичног поступка, организације и надлежности државних органа за гоњење и суђење у предметима ратних злочина у Србији**“. Осим увода, овај део садржи још три посебна одељка. То су најпре „Посебности организације и надлежности државних органа за гоњење и суђење ратних злочина“, затим „Специфичности кривичног поступка у материји ратних злочина“, а ту су такође и „Кривичнопроцесне одредбе имплементационог права Србије“. У оквиру одељка „Посебности организације и надлежности државних органа за гоњење и суђење ратних злочина“, кандидат говори о специфичностима састава судских већа у предметима за ратне злочине, о тужилаштву за ратне злочине, као и о посебним полицијским органима – служби за откривање ратних злочина. У одељку који носи наслов „Специфичности кривичног поступка у материји ратних злочина“, кандидат је обрадио тематику посебних доказних радњи. У одељку „Кривичнопроцесне одредбе имплементационог права Србије“, кандидат Бруно Векарић је обрадио српски Закон о ратним злочинима из 2003. и 2004. године, а посебно с тим у вези „уступање предмета МКСЈ Србији“, затим, коришћење доказног материјала МКСЈ и мере заштите сведока; правила о урачунавању притвора у казну; као и одредбе о браниоцу осумњичених за ратне злочине. Обрађене су и одредбе Закона о сарадњи са Међународним кривичним судом за бившу Југославију, као и одредбе Закона о сарадњи са Међународним кривичним судом што све употпуњује овај одељак и читав пети део ове докторске дисертације кандидата Бруно Векарића

Шести део ове докторске дисертације посвећен је закључним разматрањима, а након тога дат је врло исцрпан приказ, односно списак обимне коришћене литературе.

Закључак и мишљење

Нема никакве сумње да свака докторска дисертација, с једне стране, одсликава ставове самог докторанда, а с друге стране, она говори и о самом ментору, тј. о ономе који је руководио израдом саме дисертације. Због тога ћемо, на почетку овог мишљења, прво указати на овај аспект докторске дисертације кандадата Бруна Векарића.

На почетку рада на овој тези, за ментора је био одређен професор емеритус Момчило Грубач, и он је у израду ове тезе свакако унео своје виђење и свој однос према читавој теми ратних злочина. Др Јован Ћирић, именован је за новог ментора, након изненадне смрти професора Грубача, када је рад Бруна Векарића, већ био у завршној фази, односно готово потпуно завршен.

Нови ментор, др Јован Ћирић, који је члан ове Комисије, пошто се упознао са садржином докторске дисертације није желео да задире у већ одобрену тему дисертације мада је нашао, и то посебено истичемо, да је сувише широко постављена. Сматрајући да је предходно конципирану тему докторски кандидат обрадио сходно научним стандардима који одговарају докторској дисертацији, ова Комисија, чији је члан и нови ментор др Јован Ћирић, не сматра да би различити ставови двојице ментора требало да утичу на подобност ове докторске дисертације за њену одбрану.

Сама докторска дисертација осврће се на готова сва актуелна правна питања инкриминисања и процесуирања ратних злочина, у чему је и највећа предност ове дисертације. Већина питања обрађена су на научно и стручно утемељен начин, од чега ће велику корист имати наша правна књижевност, као и стручна јавност. Кандидат, међутим, у тези нуди неке противречне ставове, нарочито када је реч о дефиницији и класификацији ратних злочина, који се заснивају на перцепцији ставова других аутора, што је уједно и највећа слабост ове тезе.

Мр Бруно Векарић је пишући ову тезу показао да има завидан ниво знања о кривичном материјалном и кривичном процесном праву. Посебно треба истаћи да је стил којим је теза писана, јасан и разумљив, а што уопште није и не мора бити баш тако често, нарочито не у последње време.

На крају, констатујемо да је кандидат израдио докторску дисертацију која представља научни допринос целовитом сагледавању материје која је узета у разматрање, уз нуђење одређених оригиналних ставова и критичког приступа постојећим решењима који се односе на инкриминисање и процесуирање ратних злочина како на националном, тако и на међународном нивоу.

На основу предходно наведених ставова, сматрамо ја је докторска дисертација кандидата мр Бруна Векарића испунила формалне и материјалне услове неопходне да би се приступило њеној одбрани, те ова Комисија предлаже Већу за постдипломске студије Правног факултета Универзитета Унион у Београду и Сенату тог Универзитета да прихвати овај извештај и да одобре јавну одбрану дисертације мр Бруна Векарића под називом „Специфичности третмана ратних злочина у међународном и националном кривичном праву“.

У Београду, 27. јуна 2016.

Чланови Комисије:

Др Јован Ћирић

Проф. др Наташа Мрвић-Петровић

Проф. др Виолета Беширевић